

V Bruseli 22. mája 2026
(OR. en)

9202/26

CULT 71	EMPL 113
AUDIO 70	GENDER 35
CULT HERIT 13	DIGIT 135
EDUC 160	TOUR 26
JEUN 75	MI 465
COMPET 563	ENV 502
SAN 298	PROCIV 96
DISINFO 41	RECH 219
RELEX 648	NDICI 14
FREMP 167	FIN 675
AG 74	

POZNÁMKA K BODU I/A

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Spoločné vyhlásenie Európa pre kultúru – kultúra pre Európu – schválenie

I. ÚVOD

1. Komisia 12. novembra 2025 predložila Rade a Európskemu parlamentu návrh spoločného vyhlásenia Európa pre kultúru – kultúra pre Európu (ďalej len „spoločné vyhlásenie“)¹. Cieľom tohto vyhlásenia je zaistiť posilnenie politického záväzku v oblasti kultúry v rámci príslušných úloh a právomocí každej inštitúcie.

¹ 15410/25 ADD 2.

2. Výbor stálych predstaviteľov 1. apríla poveril predsedníctvo, aby začalo medziinštitucionálne rokovania s Európskym parlamentom a Komisiou na základe znenia uvedeného v dokumente 7663/26 REV 1, ktoré 21. januára 2026 a 17. februára 2026 preskúmal výbor pre kultúrne záležitosti.
3. Uskutočnili sa štyri medziinštitucionálne zasadnutia s cieľom prediskutovať znenie vyhlásenia; tri na technickej úrovni (22. apríla, 4. mája, 6. mája 2026) a jedno na politickej úrovni (18. mája 2026 v Štrasburgu), na ktorých sa dosiahla predbežná politická dohoda s Európskym parlamentom a Komisiou. Kompromisné znenie sa uvádza v prílohe.
4. Spoločné vyhlásenie by teraz mali podpísať Európsky parlament, Rada a Komisia.

II. **ZÁVER**

Výbor stálych predstaviteľov sa preto vyzýva, aby:

- potvrdil dohodu a
- odporučil Rade, aby:
 - schválila znenie spoločného vyhlásenia Európa pre kultúru – kultúra pre Európu, ako sa uvádza v prílohe, a
 - poverila predsedníctvo podpísaním vyhlásenia v jej mene.

Návrh spoločného vyhlásenia

Európa pre kultúru – kultúra pre Európu

Preambula

Kedže:

- a) Európa je kontinent s nesmiernym rozsahom umenia, kultúry, tvorivosti a s bohatým kultúrnym dedičstvom a históriou. Kultúrna rozmanitosť a dynamickosť Európy, ktoré poháňa excelentnosť jej umelcov a kultúrnych a tvorivých profesionálov, sú základom hodnôt a identity EÚ, podporujú európsky pocit spolupatričnosti a spoločnej európskej identity a posilňujú demokraciu.
- b) Kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel sú dynamickými hospodárskymi sektormi. Zahŕňajú všetky formy vyjadrenia a prejavu súvisiace s umením, kultúrou, kultúrnym dedičstvom, ako aj audiovizuálnou a mediálnou oblasťou. Sú strategickým zdrojom konkurencieschopnosti a súdržnosti Európy, generujú hospodársky rast, majú pozitívne vedľajšie účinky v rôznych odvetviach a na rôznych územiach, vytvárajú kvalifikované pracovné miesta a sú hnacím motorom tvorivej a inovačnej výhody EÚ.
- c) Kultúra a kultúrne dedičstvo sú pilierom základných hodnôt, na ktorých je EÚ založená – úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv (článok 2 ZEÚ) – a stelesňujú motto „Zjednotení v rozmanitosti“. Hlavným cieľom EÚ v oblasti kultúry je rešpektovať a propagovať jej bohatú kultúrnu a jazykovú rozmanitosť; zabezpečovať zachovávanie a zveľad'ovanie európskeho kultúrneho dedičstva a podnecovať spoluprácu medzi členskými štátmi (článok 3 ZEÚ, článok 167 ZFEÚ), a tak podporovať činnosti členských štátov v oblasti kultúry.

- d) Kultúra a kultúrne dedičstvo vytvárajú priestor na predstavy o budúcnosti, akú by sme si želali, a sú nevyhnutné pre európsky spôsob života. Poskytujú platformu pre verejný dialóg, spájajú komunity, obohacujú životy, prinášajú súdržnosť do našich spoločností a sú dôležitým vektorom vonkajšej činnosti EÚ. EÚ môže využiť svoje kultúrne bohatstvo na budovanie odolnosti, podporovanie mieru a demokracie a podnecovanie inovačných riešení, ktoré prispievajú k udržateľnému rozvoju.
- e) Kultúra je pre EÚ strategickým zdrojom, ktorý jej umožňuje čeliť naliehavej realite súčasnosti, zhrňajúcej geopolitické a geoeconomické napätie, globálne otepľovanie a zhoršovanie životného prostredia, sociálne a hospodárske nerovnosti, rýchle technologické zmeny, demografické zmeny a krízu v oblasti duševného zdravia. Kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel vrátane audiovizuálneho priemyslu zároveň čelia aj vlastným výzvam, ktoré si vyžadujú cielenú podporu a rozhodné kroky.
- f) Toto vyhlásenie je vyjadrením dlhodobej strategickej vízie, ktorej cieľom je postaviť kultúru do centra európskej identity, a to aj na základe výsledkov pracovných plánov EÚ pre kultúru. Zdôrazňuje sa v ňom význam kultúry pre jednotlivcov, komunity a EÚ a posilňujú sa kultúrne práva a zásady. Uznáva sa v ňom, že kultúrne aktivity, statky a služby sú nositeľom identít, hodnôt a významov. Tiež sa v ňom opätovne potvrdzuje, že Únia by mala vo všetkých svojich činnostiach zohľadňovať kultúrne aspekty, najmä s cieľom rešpektovať a propagovať rozmanitosť svojich kultúr.
- g) Uznávaním podpornej úlohy EÚ v oblasti kultúry sa v tomto vyhlásení potvrdzujú spoločné politické záväzky a oblasti zodpovednosti Európskeho parlamentu, Rady Európskej únie a Európskej komisie, a to v rámci ich príslušných právomocí a v plnom súlade s právom EÚ, ktoré vychádzajú z kľúčových smerov stanovených v dokumente Komisie z roku 2025 s názvom Kultúrny kompas pre Európu.

Spoločné vyhlásenie Európa pre kultúru – kultúra pre Európu

Naším cieľom je podporovať kultúru ako zdroj aj užívateľa európskej jednoty, demokracie, rozmanitosti, excelentnosti a konkurencieschopnosti, a zároveň upevňovať toto jej postavenie. Preto sa zaväzujeme:

- posilňovať úlohu Európskej únie ako svetovej kultúrnej veľmoci a dynamického centra tvorivosti, kde môže každý slobodne tvoriť, mať prístup ku kultúre a venovať sa jej. Touto úlohou sa podporujú kultúrne práva a posilňuje sa postavenie občanov a tvorivých profesionálov,
- zabezpečovať, aby kultúra zostala hnacou silou sociálno-ekonomickej a územnej štruktúry Európy, uznávajúc vnútornú, spoločenskú, občiansku a hospodársku hodnotu kultúry a jej transformačný potenciál,
- podporovať opatrenia s cieľom posilniť postavenie, prosperovať, inovovať a konkurovať na celosvetovej úrovni,
- uznať vnútornú hodnotu kultúry a jej úlohu ako verejného statku, ktorý prispieva k odolnosti a udržateľnému rastu EÚ.

V súlade s týmito záväzkami a štyrmi kľúčovými smermi Kultúrneho kompasu pre Európu vyhlasujeme, že prijímame nasledujúce zásady kultúrnych politík v Európe:

1. **Sloboda umeleckého prejavu** a sloboda tvoriť sú základom kultúry a zohrávajú nezastupiteľnú úlohu pri podporovaní demokratických spoločností a presadzovaní európskych hodnôt.

Zaväzujeme sa:

- chrániť slobodu umeleckého prejavu a rešpektovať hodnoty EÚ ako základného kameňa demokracie a základných práv v Európskej únii,
- chrániť umelcov a kultúrnych pracovníkov pred cenzúrou, zastrašovaním a neprimeraným zasahovaním,
- chrániť nezávislosť kultúrnych inštitúcií.

2. **Kultúrna a jazyková rozmanitosť** sú základnými hodnotami, na ktorých je EÚ založená.

Zaväzujeme sa:

- podporovať, vyzdvihovať a zachovávať bohatú kultúrnu a jazykovú rozmanitosť Európskej únie a jej kultúrnu zvrchovanosť,
- podporovať bohatú rozmanitosť kultúrnych diel a kultúrneho obsahu vytvorených v Európe, najmä online, a zabezpečovať ich viditeľnosť a vyhľadateľnosť, a to vo všetkých úradných jazykoch EÚ pri plnom rešpektovaní jazykovej rozmanitosti.

3. **Prístup ku kultúre** je základným pilierom demokratických a inkluzívnych spoločností.

Zaväzujeme sa:

- zlepšiť inkluzívny prístup ku kultúre a kultúrnemu dedičstvu, účasť na nich, ich využívanie a prínos pre všetkých, najmä pre mladšie generácie,
- venovať osobitnú pozornosť kultúrnym právam, ktoré zahŕňajú prístup ku kultúre, v prípade zraniteľných osôb vrátane osôb so zdravotným postihnutím, marginalizovaných alebo znevýhodnených osôb a ľudí žijúcich vo vidieckych alebo vzdialených oblastiach alebo v oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou služieb – vrátane oblastí, ktorým hrozí vyľudňovanie alebo ktoré čelia sociálno-ekonomickým problémom,
- zlepšovať a skvalitňovať kultúrnu infraštruktúru v celej Európe, pričom pozornosť budeme venovať riešeniu sociálno-ekonomických a územných rozdielov a podporovaniu účasti na kultúrnom živote na miestnej úrovni.

4. Každý má právo na **spravodlivé, primerané, zdravé a bezpečné pracovné podmienky**, čo platí aj pre umelcov a kultúrnych pracovníkov, ktorí sú srdcom našich kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu. Spravodlivé odmeňovanie a primerané pracovné podmienky sú základom umeleckej slobody a kultúrnej rozmanitosti. Zaväzujeme sa:
- s ohľadom na úlohu a autonómiu sociálnych partnerov presadzovať spravodlivé odmeňovanie, primeranú sociálnu ochranu všetkých umelcov a kultúrnych pracovníkov a ich prístup k rozvoju zručností a mobility, ako aj podporovať ich práva na kolektívne vyjednávanie a zvyšovať ich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vrátane duševného zdravia,
 - presadzovať rodovú rovnosť v kultúre a kultúrnom dedičstve a chrániť práva umelcov a kultúrnych pracovníkov so zdravotným postihnutím.
5. **Mladí ľudia** majú kľúčový význam pri formovaní budúcnosti Európy a jej rozmanitého kultúrneho prostredia. Zaväzujeme sa:
- presadzovať zastúpenie a účasť mladých ľudí na formovaní kultúrnych politík v záujme posilnenia ich hlasu pri rozhodovacích procesoch, ktoré sa ich týkajú,
 - podporovať mladých a začínajúcich umelcov vrátane marginalizovaných či znevýhodnených osôb, uznávať ich prínos pre európsku kultúru a kultúrne dedičstvo,
 - podporovať medzigeneračnú spoluprácu a výmenu medzi umelcami s cieľom zabezpečiť prenos zručností, vedomostí a tradícií.

6. Synergia medzi **kultúrou, umením a vzdelávaním** je základom rozvoja a prosperity budúcich spoločností. Zaväzujeme sa:
- podporovať umelecké vzdelávanie pre všetkých v rámci formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania ako súčasti celoživotného vzdelávania, čím sa prispeje k rozmanitosti a odolnosti EÚ,
 - podporovať prístup STEAM (veda, technológia, inžinierstvo, umenie a matematika) a interdisciplinárne a transdisciplinárne synergie medzi kultúrou, umením, vedou a technológiou.
7. Kultúrna angažovanosť má preukázateľne pozitívny vplyv na **zdravie a blaho** jednotlivcov a komúní. Zaväzujeme sa:
- podporovať – prostredníctvom našich politik – pozitívne účinky kultúry a účasti na kultúrnom živote na zdravie a blaho,
 - vymieňať si najlepšie postupy a inovačné prístupy v rôznych odvetviach.
8. Etické, udržateľné a zodpovedné používanie, vývoj a správa systémov **umelej inteligencie** by mali podporovať ľudskú tvorivosť prostredníctvom spravodlivého prístupu zameraného na človeka a založeného na právach. Ten prístup by mal: rešpektovať kultúrne práva, prístupnosť, inkluzívnosť a kultúrnu rozmanitosť; podporovať vyhľadateľnosť a viditeľnosť európskeho, vnútroštátneho a miestneho obsahu a prispievať k nim; podporovať konkurencieschopnosť; bojovať proti digitálnym rozdielom a podporovať digitálnu integráciu. Zaväzujeme sa:
- podporovať ľudskú tvorbu a európsku kultúrnu a jazykovú digitálnu suverenitu, ako aj riešenie etických rizík vyplývajúcich z predsudkov a kultúrnej homogenizácie,
 - chrániť práva duševného vlastníctva riešením vplyvu umelej inteligencie na tvorcov a ich spravodlivé odmeňovanie a zároveň byť otvorení inováciám,

- podporovať transparentnosť obsahu vytvoreného umelou inteligenciou s cieľom uľahčiť rozlišovanie medzi obsahom vytvoreným človekom a obsahom vytvoreným umelou inteligenciou,
- monitorovať a zmierňovať vplyv umelej inteligencie na pracovné miesta, ako aj podporovať kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel pri prispôbovaní sa technologickým zmenám a získavaní digitálnych zručností,
- podporovať využívanie umelej inteligencie ako nástroja na podporu kultúrnych a kreatívnych profesionálov a umožniť kultúrnym a kreatívnym odvetviám a priemyslu využívať príležitosti, ktoré tieto technológie ponúkajú, čím sa posilní inovačná kapacita Európy a globálna technologická konkurencieschopnosť.

9. **Kultúrne dedičstvo** spája našu minulosť s našou budúcnosťou. Je symbolom jednoty v rozmanitosti a základom našej identity, demokracie a odolnosti. Zaväzujeme sa:

- chrániť, zachovávať a podporovať bohaté európske prírodné a kultúrne dedičstvo – hmotné aj nehmotné – a zároveň využívať digitálne technológie na podporu jeho zachovania, inovovania a prístupu k nemu,
- zlepšovať informovanosť, výskum a budovanie kapacít, ako aj využívanie a interoperabilitu databáz a digitálnych technológií s cieľom čeliť hrozbe nedovoleného obchodovania s kultúrnymi statkami a ďalším súvisiacim trestným činom a zároveň podporovať spoluprácu medzi príslušnými odborníkmi, ako sú odborníci v oblasti kultúrneho dedičstva, presadzovania práva alebo colníctva, a to aj v medzinárodnom kontexte,
- podporovať medzigeneračnú výmenu s cieľom zabezpečiť prenos kultúrneho dedičstva a vedomostí zo starších generácií na mladšie.

10. Kultúra a kultúrne dedičstvo posilňujú **regionálny a územný rozvoj, odolnosť, sociálnu súdržnosť a konvergenciu** medzi regiónmi Európy. Musia byť chránené aj v krízových situáciách, a to aj pred rizikami, ako sú dôsledky zmeny klímy. Zaväzujeme sa:
- využiť potenciál kultúry a kultúrneho dedičstva v synergii s inými oblasťami pri zvyšovaní atraktívnosti všetkých území a riešení územných výziev vrátane boja proti demografickému poklesu, najmä v okrajových, vidieckych, vzdialených oblastiach a v oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou služieb a v najvzdialenejších regiónoch EÚ,
 - rozvíjať udržateľný kultúrny cestovný ruch, ktorý rešpektuje kultúrne dedičstvo, krajinu a zvyklosti komunit, a prispievať k regionálnemu a miestnemu rozvoju,
 - preskúmať rôzne spôsoby integrácie kultúry a kultúrneho dedičstva do spolupráce v oblasti pripravenosti na krízy, bezpečnosti a plánovania pripravenosti na krízy, krízového riadenia a riadenia rizík, rekonštrukcie a obnovy po kríze a budovania mieru.
11. Kultúra vrátane kultúrneho dedičstva má kľúčový význam pri **prechode k environmentálnej udržateľnosti**, keďže formuje hodnoty, správanie a postupy, ktoré sú základom environmentálne zodpovedného rozvoja. Zaväzujeme sa:
- zdôrazňovať význam kultúry v rámci politickej reakcie na ekologické výzvy podporou architektúry, dizajnu, ochrany kultúrneho dedičstva, starostlivosti o krajinu v záujme dosiahnutia kvality, inovácie, inklúzie a excelentnosti, ako aj podporou zavádzania praktických nástrojov a zručností v oblasti ekologizácie a umožnenia zástupcom z oblasti kultúry a kultúrneho dedičstva, aby išli vzorom a menili naratívy v rámci spoločnej tvorby s komunitami.

12. Presadzovanie ambícií tohto vyhlásenia a plné využitie prierezových vplyvov kultúry znamená propagovanie kultúry vo vnútorných a vonkajších politikách EÚ, riešenie potrieb kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu a investovanie do nich, ako aj monitorovanie pokroku. Zaväzujeme sa:

- podporovať udržateľnosť kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu a zachovávanie kultúrneho dedičstva, a to aj podnecovaním rôznych foriem financovania a zvážením inovatívnych a alternatívnych spôsobov financovania na všetkých úrovniach riadenia,
- zaisťovať účinné uplatňovanie hľadiska kultúry v rámci relevantných stratégií, politík a opatrení EÚ a zodpovedajúcich nástrojov financovania od počiatočnej fázy návrhu až po vykonávanie,
- podporovať cezhraničné šírenie európskych kultúrnych diel v celej ich rozmanitosti,
- udržiavať úzky a pravidelný dialóg s príslušnými zainteresovanými stranami,
- presadzovať toto vyhlásenie – v rámci príslušných úloh a právomocí signatárov – vo vzťahoch EÚ s partnerskými krajinami a príslušnými medzinárodnými organizáciami a podporovať spoluprácu v rámci multilaterálnych fór,
- rozvíjať iniciatívy zamerané na zlepšenie dostupnosti spoľahlivých a porovnateľných údajov o kultúre v záujme podpory rozvoja kultúrnych politík založených na dôkazoch,
- preskúmať pokrok dosiahnutý v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje toto vyhlásenie.
